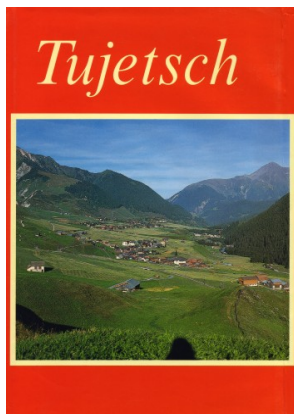

La vischnaunca da Tujetsch presenta sia historia en:

In'ovra voluminusa ed exemplarica

(gc) Gnanc tgisà! Ils da Tujetsch han schau ora cups ed ein buca sestermentai da temps e cuosts per elaborar e publicar lur historia en in cudisch, intitulus «Tujetsch», da bunamein 700 paginas. Quei astgass esser in record! Els ein denton era stai ella situaziun privilegiada che las persunas dil fatg han realisau e la vischnaunca ei segidada finanziamein da num. Ella segna perquei editura d'in bellezza cudisch che la Stampa Romontscha a Mustér ha squitschau. La suprastonza communal - era quei ei zatgei niev - ha envidau sonda-sera ils auturs, collaboraturs ed ils representants dils mediums da massa el hotel Alpsu a Sedrun per presentar el decuors d'ina tscheina la nova ovra alla publicitad.

Il capo-autur e ses gidonters

Il president communal da Tujetsch, Gion Beer, ei veseivlamein satisfatgs da saver presentar quei cudisch cun l'istoria da sia vischnaunca. El empiala denton immediat vi ils merets persunter sin la gruppa da lavur. Quella ei vegnida tgamunada dil vischin e sribent Vic Hendry. El ei quel che ha iniziàu ed era teniu stendiu. Mo senza il sustegn da ses conauturs: sur canoni Christian Monn, mistral Theofil Schmid, scolast Tarcisi Hendry e bibliotecari diplomau Norbert Berther fuss ei maina iu. Lur prestaziun ei gronda - e buca meins era quella dils varga 40 collaboraturs - tuts da Tujetsch. Els han contribuì che il cuntegn ei daventaus aschi multifars e consequentamein era representativs. Els ein propi ils realisaders da zatgei unic. La lavur ei vegnida prestada gratuitamein. L'ovra ei il fretg da lavur cumina duront 5 onns. Autramein fuss quei buca stau pusseivel. La vischnaunca ha schau stampar 2500 exemplars. L'ediziun cuosta ca. 100'000 frs. Buca che la finanziaziun fussi stada in problem per Tujetsch. Ins ha fatg diever dil legat d'Oreste Zanetti (1892-1985), da Luorscha, vischin e burgheis da Tujetsch. Biabein la mesadad quantan ins recaltgar cun la vendita.

Ils auturs han il plaid

Vic Hendry - il cau dalla cumissiun redacziunala - engrazia en lungatg genuin. El ha scret la gronda part, ha consequentamein survesta da tut e presenta l'ovra cun in surrir da satisfacziun per las ventschidas. El sa bien grau a tut quels ch'han tunschiu maun. Il cudisch da 676 paginas presenta quei che la Val ei stada, ei ed ha fatg atras. Il cudisch ensiara varga in milliun bustabs, ei stampaus sin bi pupi e bein legibels, cuntegn 158 fotos en ner/alv, 27 en color, 65 statisticas, 25 documents e 5 graficas. El peisa 1400 gr. (e seigi in dils pli grevs en vesta als comparegliabels) e dividius en 16 capetels (geografia, origin, fauna e flora, turissem, ovras hidraulicas, socialessar, superstiziun, mort, izonzas, giugs, onn ecclesiastic, lungatg da Tujetsch e persunas meriteivlas). Denter las cuviartas ei daveras arcunau massa.

Mistral Theofil Schmid ei versau historicher local. El ha oravontut descret Tujetsch sco val da passadi ed il diever dallas auas. Scolast Tarcisi Hendry ei s'occupaus da rudien dils documents e lai plidar quels. Norbert Berther ha tractau ils temas: usits, izonzas e fatgs publics - e quei a moda fetg autentica, ferton che sur canoni Christian Monn presenta igl onn ecclesiastic.

En num dils collaboraturs plaيدا insch. Felici Berther. El engrazia per l'idea ed ei loschs digl opus reussiu. Ils merets gronds hagi Vic Hendry, essend ch'el hagi adina puspei stuschau cun energia, entusiassem ed ideal. Quei Tuatschin presenta el ord las perspectivas dil sribent; redatur ed attaschau vischin.

Contribuziuns zun interessantas ein era ils telegrams prelegi da dunna, Zaria Hendry-Venzin. Ella ha collaborau ell'ovra, medemamein giuvna Jovita Valier che embellescha la sera era cun zacontas canzuns da siu Quartet dubel.

Surdada ufficala

Tuttenina stat avon ins il scazi zuppau sin ina meisa sut in lenziel. Avon la scuvretga ufficala engrazia

il president communal Gion Beer als 5 auturs. Els survegnan meritadamein ina honta da zinn cun engravura renconuschenta. Lu vegn svelau ed ils cudischs reparti als collaborators. Ei vegn tut quiet. Ins ei spaniaus e dat plein meraviglias ils emprems sguards. Il perscrutader ed enconuschider dalla historia locala, Francestg Berther, Rueras, ei spir laud. Per el ei quei in grond mument. Las contractivas cun la gruppa da lavur ein oravontut vegnidas menadas digl anteriur president communal Sep Fidel Berther. Era el ei satisfatgs dall'ovra e punctuescha la buna collaboraziun cun la cumissiun d'ediziun. Lu semetta ina gronda retscha da presents en moviment viers ils 5 auturs per survegnir lur monograms. Vessen els bein saviu raccoltar pli veseivlamein renconuschientscha!

Sco ins ha udiu lezza sera e vinavon catta l'ovra historica davart «Tujetsch» mo laud. Scadin ch'ha sfegliau lien sa era affimar quei. Als auturs ed alla vischnaunca da Tujetsch s'auda in compliment. L'ovra realisada ei e resta document e perdetga d'ina val e sia sort.

GR 6-11-1987